Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
География және табиғатты пайдалану факультеті
Рекреациялық география және туризм кафедрасы

Дәріс 8

Кәсіпорынды басқарудың интеграцияланған жүйелері (POS, ERP)

Қонақ үй және туристік бизнестегі ақпараттық технологиялар

ДӘРІСКЕР

Елдар Нұрұлы
Аға оқытушы, аға ғылыми қызметкер,
PhD Candidate

Дәріс жоспары

01 **Еске түсіру: PMS және экожүйе**
өткен дәрістен — POS пен ERP-дің орны

02 **POS — сату нүктесінің жүйесі**
POS-терминал мен БКМ-нен айырмашылығы, KPI

03 **ERP — кәсіпорынның біртұтас жүйесі**
модульдер, USALI, деректер ағыны, нарық, енгізу

04 **Интеграция және Қазақстан**
API, сәулет таңдауы, саладағы цифрлық алшақтық

05 **Тәуекелдер және практика**
қауіпсіздік, трендтер, тапсырма, тексеру парағы

Негізгі сұрақ

Даяшы тапсырысты енгізген сәттен бастап қонақ үйдің қаржылық есебіне дейін бір тапсырыс қандай жүйелерден өтеді?

Дәрістен кейін сіз...

POS-жүйені, POS-терминалды және БКМ-ді ажырата аласыз

POS деректерінен орташа чек, food cost және RevPASH есептей аласыз

ERP модульдерін және оның бухгалтерлік бағдарламадан айырмашылығын түсіндіре аласыз

Қазақстан талаптарын ескеріп, жүйе таңдауын негіздей аласыз

Мәселе: бір қонақ үй — бірнеше «арал»

5

жүйені қонақ үй орта есеппен қатар пайдаланады [1]

78 мин

күн сайын менеджер жүйелер арасында ауысуға жұмсайды [1]

11%

қонақ үйде ғана технологиялық жиынтық толық интеграцияланған [2]

Интеграцияның жоқтығы — жасырын шығын: уақыт, деректерді қайта енгізу, қателер және кешіккен басқару шешімдері.

Дереккөз: Access Hospitality, 2026 [1]; Otelier, 2026 [2]

PMS және оның айналасы: бүгін — POS пен ERP

Авторлық сызба. Негіз: Oracle, 2026 [3]; mybuh.kz, 2026 [4]

POS дегеніміз не?

POS (Point of Sale) — сату нүктесі

- Сатуды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін аппараттық және бағдарламалық құралдар жиынтығы [5]
- Кассалық аппараттан сатуды, тапсырыстарды, қорды және аналитиканы басқаратын орталыққа айналды [6]

Мүмкіндік	Кассалық аппарат	POS-жүйе
Сатуды тіркеу	✓	✓
Мәзір, тапсырыс, асүйге жіберу	—	✓
Қойма және өзіндік құн	—	✓
Есептер мен аналитика	шектеулі	✓
PMS, банк, бухгалтериямен интеграция	—	✓

Салыстыру Oracle сипаттамасына негізделген [6]

Дереккөз: Square, 2025 [5]; Oracle [6]

POS-жүйе ≠ POS-терминал ≠ БКМ

POS-жүйе
Рөлі: БАСҚАРУ

Сатуға арналған аппараттық және бағдарламалық кешен: тапсырыс, мәзір, қойма, есеп [5]

Мысал: iiko, r_keeper, Poster, Oracle Simphony

POS-терминал
Рөлі: ТӨЛЕМ (банк)

Заңда — «электрондық терминал»: төлемдер мен ақша аударымдарына арналған электрондық-механикалық құрылғы [7]

Мысал: Kaspi, Halyk банк терминалдары

БКМ
Рөлі: САЛЫҚ (мемлекет)

Фискалдық жады блогы бар құрылғы немесе бағдарламалық-аппараттық кешен; есеп айырысуды тіркейді [8]

Мысал: онлайн-БКМ, бағдарламалық касса

Шекара бұлыңғырлануда: Kaspi-де БКМ-мен біріктірілген 400 мыңнан астам POS-терминал бар; барлық POS-терминалдарды БКМ-ге теңестіру мәселесі қаралуда [9]

Дереккөз: Square, 2025 [5]; Төлемдер туралы заң, 1-бап [7]; Салық кодексі, 19-бап [8]; МКК (prg.kz), 26.01.2026 [9]

POS-жүйенің құрамы

POS бағдарламасы — басқару орталығы

Зал

— Сенсорлы касса терминалы

— Даяшының қолдағы құрылғысы

— Өзіне-өзі қызмет көрсету киоскісі

[10]

Асүй

— KDS экраны

— Асүй принтері

[10]

Төлем және чек

— Банк терминалы, QR

— Чек принтері

— БКМ (фискализация)

[5]

Бэк-офис

— Мәзір және бағалар

— Қойма

— Есептер (бұлт немесе сервер)

[10]

Дереккөз: Toast Platform Guide [10]; Square, 2025 [5]

POS функциялары: мейрамхана мен қонақ үйде

Мәзір және модификаторлар

«Мұзбен», «Лимонмен» — қарапайым және топтық модификаторлар [11]

Зал схемасы

Үстелдердің орналасуы мен күйі экранда [11, 12]

Асүйге жіберу

Қабылданған тапсырыс асүйге немесе барға жіберіледі [11]

Шотты бөлу

Тағамды немесе шотты бірнеше қонаққа бөлу [11, 12]

Жеңілдік және адалдық

Жеңілдіктер, купондар, бонустық ұпайлар [12]

Нөмірге жазу (PMS)

Шот қонақтың фолиосына жазылады; мысал: Renion Park, Алматы [12, 13]

Дереккөз: iikoFront 7.0 [11]; Oracle Simphony 19.7 [12]; Shelter, 2021 [13]

Техкарта: POS қойманы қалай басқарады

1 Тағам сатылды

POS-та тапсырыс жабылды

2 Техкарта

шартты мысал: капучино = 18 г кофе + 150 мл сүт

3 Қоймадан шығару

тапсырыс жабылғанда құжат автоматты түрде жасалады [14]

4 Өзіндік құн

калькуляция техкарта бойынша автоматты [14]

5 Z-есеп

ауысым жабылғанда кассалардан алынады [14]

Осы жерде POS бухгалтерия мен ERP-ге «түйіседі»: қойма қалдығы мен өзіндік құн — қаржылық есептің деректері.

Дереккөз: iikoChain 7.7 [14]

Мейрамханадағы тапсырыс циклі

1

Тапсырыс

касса немесе планшет [11]

2

Асүй

KDS немесе принтер [11]

3

Шот

бөлу немесе нөмірге жазу (PMS) [12]

4

Төлем

POS-терминал немесе QR (банк)

5

БКМ чегі

ФДО → салық органы: 15 мин [15]

6

Есеп

Z-есеп, қоймадан шығару [14]

Бір тапсырыс — әдетте 3–4 жүйе: POS, банк, БКМ/ФДО және (нөмірге жазғанда) PMS. Интеграция болмаса — қолмен көшіру.

Дереккөз: iikoFront 7.0 [11]; Oracle Simphony 19.7 [12]; ҚМ бұйрығы № 626, 2025 [15]; iikoChain 7.7 [14]

POS деректері: менеджердің үш көрсеткіші

Орташа чек

F&B табысы ÷ қонақтар саны

Шартты мысал: 450 000 ₸ ÷ 60 = 7 500 ₸ [16]

Food cost, %

Таза азық-түлік шығыны ÷ тағам сатылымы

Шартты мысал: 1,2 млн ₸ ÷ 4 млн ₸ = 30% [17]

RevPASH

Табыс ÷ қолжетімді орын-сағат

Каймс (Kimes) мысалы: 3000 $ ÷ (100 орын × 2 сағ) = 15 $ [18]

POS бұл деректерді автоматты түрде береді; менеджердің міндеті — оларды түсіндіріп, шешім қабылдау.

Дереккөз: Egan, Penn State [16]; BCcampus Open Textbook [17]; Kimes, 2004 [18]

Қазақстан: POS және фискализация талаптары

Карта = «ақшалай есеп айырысу»
Карта мен мобильді төлем үшін де БКМ міндетті (СК 19 және 110-баптар) [8, 19]

ФДО → салық органы
Деректер 15 минуттан кешіктірілмей беріледі (№ 626 бұйрық, 73-т.) [15]

Ұлттық каталог коды
Чекте тауардың ұлттық каталог бойынша сәйкестендіру коды (56-т.) [15]

Kaspi/Halyk терминалы = БКМ
Kaspi мен Halyk POS-терминалдары толыққанды БКМ ретінде жұмыс істейді [20]

Тексеріңіз: POS қай БКМ-мен интеграцияланады және ұлттық каталогпен жұмыс істей ала ма?

Дереккөз: Салық кодексі, 19-бап [8]; Салық кодексі, 110-бап (mybuh.kz, 2026) [19]; ҚМ бұйрығы № 626, 2025 [15]; МКК (prg.kz), 19.12.2025 [20]

Төлемдер: QR және Kaspi Рестораны

71%

Kaspi Pay QR — Kaspi төлем платформасы айналымындағы үлесі, 2024 [21]

2,8 → 10,8%

QR үлесі қолма-қол ақшасыз төлемдерде (қаңтар–мамыр, 2023 → 2026) [22]

Кейс: Kaspi Рестораны

QR сканерлеу
үстелде

→

Шотты көру
Kaspi.kz-те

→

Төлем + шайпұл
бір қадамда

800
мейрамхана [23]

Қосылу шарты: мейрамхананың жүйесі iiko (8.7+), r_keeper, Paloma365 немесе Poster болуы керек. [24] **Тұжырым: POS-тың ашықтығы жаңа арналарға кіруді анықтайды.**

Дереккөз: Kaspi.kz, 2025 [21]; Kapital.kz, 2026 (finprom.kz) [22]; Digital Business, 2025 [23]; Kaspi Гид [24]

ERP дегеніміз не?

Қаржы, персонал, дистрибуция, өндіріс, сервис және жеткізу тізбегі процестерін ортақ деректер моделінде біріктіретін бизнес-қолданбалар жиынтығы [25]

Бір орталық дерекқор
бүкіл ұйымды нақты уақытта көруге мүмкіндік береді [26]

Өзегі — бас кітап
барлық қаржылық операциялардың орталығы [26]

Шындықтың бірыңғай көзі
деректер орталық репозиторийде жиналады [27]

Даму тарихы [28]

- 1960 жж. — **MRP**: материал қажеттілігін жоспарлау
- 1980 жж. — **MRP II**: өндірістің басқа процестері
- 1990 ж. қарай — **ERP**: терминді Gartner енгізді

Дереккөз: Gartner Glossary [25]; Microsoft Learn, 2026 [26]; Oracle [27]; Oracle NetSuite, 2026 [28]

ERP, бухгалтерлік бағдарлама және PMS

	Бухгалтерлік бағдарлама	ERP	PMS
Қамту аясы	Тек қаржы: бас кітап, дебиторлық және кредиторлық берешек, салық [29]	Қаржы + сатып алу, қойма, HR, CRM, аналитика [29, 30]	Брондау және фронт-офис [30]
Деректер	Қаржылық жазбалар	Бір ортақ дерекқор [26]	Қонақтар, нөмірлер, фолио
Қашан жеткілікті	Негізгі қажеттілік — қаржылық есеп; арзанырақ [29]	Ұйым өсіп, бөлімдерді үйлестіру қажет болғанда [29]	Қонақ үйдің күнделікті операциялары
Қазақстандағы мысал	1С:Бухгалтерия для Казахстана [31]	1С:ERP Управление предприятием 2 для Казахстана [32]	Shelter PMS [13]

«Бізде 1С бар» ≠ «бізде ERP бар»: қай бағдарлама немесе конфигурация екенін нақтылаңыз.

Дереккөз: TechTarget, 2023 [29]; Hotel Tech Report, 2025 [30]; Microsoft Learn, 2026 [26]; pro1c.kz, 2020 [31]; pro1c.kz, 2021 [32]; Shelter, 2021 [13]

ERP модульдері: қонақ үй тұрғысынан

Модульдер тізімі: Oracle [27]. Қонақ үй мысалдары — авторлық иллюстрация.

Дереккөз: Microsoft Learn, 2026 [26]; Oracle [27]

USALI — қонақ үй есебінің ортақ тілі

- 1926 ж.: алғашқы нұсқа — Нью-Йорк қонақ үйлер қауымдастығы [33]
- 12-басылым: 11.07.2024; 01.01.2026 бастап қолданылады [34]
- Қонақ үй есептілігінің әлемдік стандарты [34]

ERP шоттар жоспары USALI-ге сай болса, қонақ үйлерді салыстыруға болады.

Операциялық бөлімдер
нөмірлер · F&B · басқа (SPA, тұрақ, кір жуу)

– Бөлінбеген шығындар
әкімшілік · IT · маркетинг · мүлікті күтіп ұстау

= GOP
жалпы операциялық пайда

– Басқару сыйақысы, операциялық емес шығындар
жалға алу, сақтандыру, салық, амортизация, пайыз

= Таза пайда

Құрылым [35] бойынша

Дереккөз: Hospitality Net, 2026 [33]; AHLA, 2024 [34]; Hospitality Net, 2020 [35]

Деректер ағыны: PMS + POS → ERP

Авторлық сызба. Негіз: Hotel Tech Report, 2025 [30]; Hospitality Net, 2020 [35]; iikoChain 7.7 [14]; pro1c.kz, 2018 [36]

Қазақстан: ERP және ЭШФ АЖ (ЭШФ, ТІЖ)

ЭШФ мерзімі
Айналымнан кейін 15 күнтізбелік күн ішінде (СК, 493-бап) [37]

API интеграциясы
ЭШФ АЖ бухгалтерлік жүйелермен API арқылы алмасады [36]

ТІЖ (орысша СНТ) — ілеспе жүкқұжат
Тауар қозғалысын бақылауға арналған, ЭШФ АЖ-да рәсімделеді; «виртуалды қойма» модулі [38]

Қонақ үйге қатысы
ТІЖ міндетті: алкоголь өнімдері, ЕАЭО-дан импорт және т.б. → бардың сатып алуы [39]

Мысал: 1С:Бухгалтерия для Казахстана ТІЖ-ді API арқылы жібереді және ЭШФ пен ТІЖ сәйкестігін тексереді [31]

Дереккөз: pro1c.kz, 2025 [37]; pro1c.kz, 2018 [36]; ҚМ бұйрығы № 657, 2025 [38]; zakon.kz, 2025 [39]; pro1c.kz, 2020 [31]

ERP нарығы: кім көшбасшы?

Әлемдік ERP нарығындағы үлес, 2025 [40]

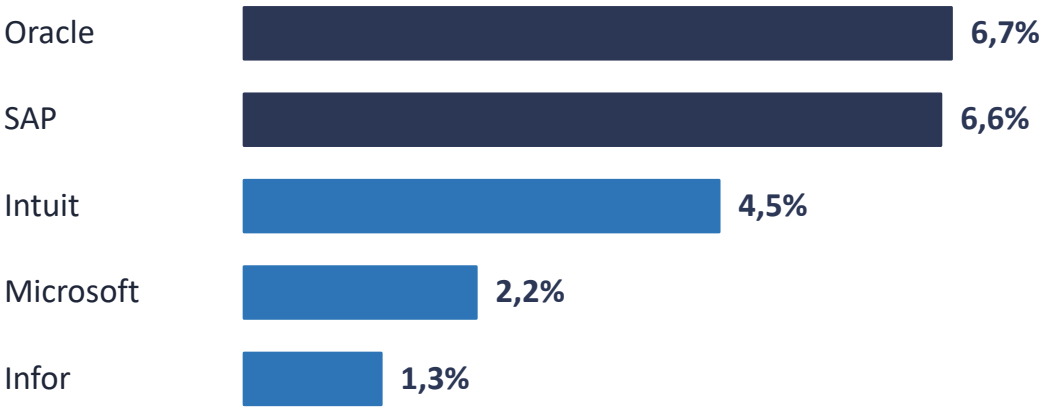

Нарық көлемі: 146 млрд $-дан астам (+11%)

Көшбасшы үлесі < 7%: нарық бытыраңқы.

Gartner, 2025: бұлттық ERP (өндірістік компаниялар)
Бағаланғандар: Epicor, IFS, Infor, Microsoft, Oracle (Fusion, NetSuite), SAP және т.б. [41]

Қазақстанда
1С:ERP Управление предприятием 2 для Казахстана [32]
ҚТЖ: арнайы киім есебі SAP-та [42]

Дереккөз: Apps Run The World, 2026 [40]; Gartner, 2025 [41]; pro1c.kz, 2021 [32]; railways.kz, 2024 [42]

ERP кейстері: қонақжайлылық және авиация

Hesperia

Испания, қонақ үй желісі

— SAP S/4HANA Cloud

— 23 нысан, серіктес T4S

[43]

Whitbread / Premier Inn

Ұлыбритания, Ирландия, Германия

— Oracle Fusion Cloud ERP + EPM

— 950+ қонақ үй; сатып алуда өзіне-өзі қызмет

[44]

AZAL

Әзірбайжан, авиакомпания

— Dynamics 365 Finance, 11 айда

— 5+ жүйе бір платформамен алмастырылды

— айлық есеп: 15 → 8 күн

[45]

Ескерту: нәтижелерді жеткізушілер жариялаған; үш кейс те — көп нысанды, көп жүйелі ұйымдар.

Дереккөз: SAP, 2024 [43]; Oracle [44]; Microsoft, 2024 [45]

Кімге ERP керек?

1	**Шағын тәуелсіз қонақ үй, турагенттік**	**PMS / CRM + POS + бухгалтерлік бағдарлама** Басты міндет — олардың интеграциясы
2	**Орта қонақ үй, мейрамханалар кешені**	**+ қойма, сатып алу, басқару есебі модульдері** ERP-ге көшу кезеңі [29]
3	**Желі, холдинг, авиакомпания**	**Толық ERP: шоғырландыру, ортақ сатып алу** Мысалы: Whitbread [44], AZAL [45]

Авторлық матрица. Негіз: TechTarget, 2023 [29]; Oracle [44]; Microsoft, 2024 [45]

ERP енгізу: кезеңдер және тәуекелдер

SAP Activate әдістемесінің кезеңдері [46]

Panorama, 2026: 170 ұйым, әртүрлі салалар [47]

> 1/4
жобалар бюджеттен асқан

≈ 1/4
жобалар мерзімнен кешіккен

9 ай
жобаның медианалық ұзақтығы

Басты себептер

Бюджет: жүйені дұрыс таңдамау → қосымша технология

Мерзім: ұйымдық мәселелер, өзгеріске қарсылық

Дереккөз: SAP Learning [46]; Panorama, 2026 [47]

Неге жүйелер нәтиже бермейді: үш дәлел

Португалия, қонақ үй тобы

Гольф пен сауықтыру орталығы жүйелері интеграцияланбаған; OTA брондаулары email/факспен қолмен өңделген [48]

Қазақстан, 1 363 компания

CRM-ді 43% пайдаланады, ал 28% енгізіп барып бас тартқан (2026) [49]

Ғылыми дәлел, 470 менеджер

Деректер интеграциясы мен инновация арасында тікелей байланыс табылмады — ол персоналдың білімді сіңіру қабілеті жоғары болғанда ғана байқалды [50]

Технология + **Процесс** + **Адамдар**

Дереккөз: Azevedo et al., 2014 [48]; Profit.kz, 2026 [49]; Elshaer et al., 2026 [50]

Жүйелер қалай байланысады: API және сәулет

- Oracle OHIP: 3000+ REST API мүмкіндігі; спецификациялары GitHub-та ашық (2021) [51]
- OpenTravel: 1999 жылдан бергі тегін XML стандарты [52]

Кеңес: жеткізушіден ашық API құжаттамасын және дайын интеграциялар тізімін сұраңыз.

Біртұтас платформа ма, үздік модульдер ме?

300+ маман, 2025; 30% және 14% — жүйесін ауыстырмақ болғандар арасында [53]

38% интеграцияны басты қиындықтардың бірі деп атады

30% біртұтас жүйе пайдаланушылары модульдерге көшпек

14% ғана кері бағытта көшуді жоспарлайды

Дереккөз: Hospitality Net, 2021 [51]; OpenTravel Alliance [52]; NYU Tisch Center, 2025 [53]

Қонақ көбейді, АКТ шығыны азайды (2025)

Сала ауқымы, 2025 [54]

4 482 орналастыру орны

10 млн+ қонақ; ішкі туристер бір жылда +700 мың

350,6 млрд ₸ табыс

АКТ шығынының өзгерісі, 2025 [55]

⚠ Бір жылдық динамика — тренд емес, бірақ белгі.

Дереккөз: primeminister.kz, 2026 [54]; inbusiness.kz, 2026 [55]

Киберқауіпсіздік: POS пен брондау жүйелері

POS: Oracle MICROS, 2016
Oracle кейбір ескі MICROS жүйелерінде зиянды код анықталғанын растады [56]

Брондау: Marriott / Starwood
Шабуыл 2014 ж. басталып, 2018 ж. қыркүйекте анықталды; ICO айыппұлы — £18,4 млн [57]

383 млн
қонақ жазбасына дейін (жоғарғы шегі) [58]

5,25 млн
шифрланбаған паспорт нөмірі [58]

Сабақ: интеграцияланған жүйе — ортақ осалдық. Серіктестер мен жеткізушілердің қауіпсіздігін де тексеріңіз.

Дереккөз: KrebsOnSecurity, 2016 [56]; Hunton, 2020 [57]; Marriott, 2019 [58]

Заң талаптары: дербес деректер және карталар

Деректерді сақтау орны

Дербес деректер ҚР аумағындағы дерекқорда сақталады (94-V Заң, 12-бап, 2-т.) [59]

Айыппұлдар өсті

13.03.2025 бастап, мысалы ірі бизнеске: 70 → 200 АЕК (ӘҚБтК, 79-бап) [60]

Төлем карталары

PCI DSS v4.0.1: жаңа талаптар 31.03.2025 бастап міндетті [61]

Практика: бұлттық жүйе серверінің орнын тексеріңіз; POS пен PMS-ке кіру құқықтарын рөлдер бойынша шектеңіз.

Дереккөз: 94-V Заң, 12-бап [59]; zakon.kz, 2025 [60]; PCI SSC, 2024 [61]

2025–2026 жылдардың трендтері

Мобильді POS
82% — қызмет жылдамдады, 63% — орташа чек өсті (264 маман, жеткізушімен байланысты зерттеу) [62]

Ашық API маркетплейстері
Mews: 1000+ интеграция [63]
Oracle OHIP: 3000+ API [51]

PMS ішіндегі ЖИ
OPERA Cloud: ЖИ көмекшісі, нөмірді ЖИ арқылы бөлу (2026 ж. маусым) [64]

Бірыңғай QR (Қазақстан)
Kaspi Ұлттық банктің бірыңғай QR жүйесіне қосылды (2025) [65]

Дереккөз: Starfleet Research, 2025 [62]; Mews Marketplace [63]; Hospitality Net, 2021 [51]; Oracle, 2026 [64]; Kapital.kz, 2025 [65]

Тапсырма: тәжірибе орныңыздағы қонақ үй

1. Мейрамхана мен барда қандай POS-жүйе бар? Банк терминалы бөлек пе?
2. Шотты нөмірге жазуға бола ма — POS пен PMS байланысқан ба?
3. Бухгалтерия мен қойма қай жүйеде? Қойма POS-тан автоматты жаңара ма?
4. Бір тапсырыстың деректер ағынын сызба түрінде салыңыз
5. Қай деректер қолмен қайта енгізіледі? Жақсарту ұсынысын беріңіз

Этика

Қонақтардың дербес деректерін және қонақ үйдің коммерциялық ақпаратын жарияламаңыз — тек жүйелердің атауы мен процестерді сипаттаңыз.

Үлгі ретінде «Мейрамханадағы тапсырыс циклі» слайдын пайдаланыңыз; жұмысты Moodle арқылы тапсырыңыз.

Тексеру парағы: POS пен ERP-ді таңдау

1. **Процестерді сызыңыз**
тапсырыс, төлем, қойма, есеп

2. **POS: фискализация**
БКМ, банк терминалы, QR, ұлттық каталог

3. **ERP: ЭШФ АЖ**
ЭШФ, ТІЖ, виртуалды қойма

4. **PMS ↔ POS ↔ ERP**
ашық API, дайын коннекторлар, нөмірге жазу

5. **Деректер мен қауіпсіздік**
сервер орны, 94-V Заң, PCI DSS

6. **Жиынтық құн (TCO), пилот**
лицензия + енгізу + оқыту; алдымен пилот

Авторлық ұсыныстар; дәрістегі дереккөздерге негізделген.

Қорытынды

1. POS-жүйе басқарады, POS-терминал төлем өткізеді, БКМ салық үшін тіркейді
2. POS — табыс пен қойма деректерінің бастауы: техкарта, орташа чек, food cost, RevPASH
3. ERP — ортақ дерекқор мен бас кітапқа негізделген біртұтас жүйе; қонақ үйде USALI-ге сай құрылғаны жөн
4. Қазақстан талаптары — БКМ/ФДО, ЭШФ, ТІЖ, дербес деректер: жүйелер оларды қолдауы керек
5. АКТ қонақ үй нәтижесімен оң байланысты; адамдардың дайындығы шешуші болуы мүмкін [66, 50]

Менеджерден код жазу талап етілмейді, бірақ жеткізушіге дұрыс сұрақ қою — міндетті құзырет.

Дереккөз: Sirirak et al., 2011 [66]; Elshaer et al., 2026 [50]

Пайдаланылған дереккөздер (1/7)

[1] Access Hospitality research highlights impact of “toggle tax” on hoteliers. LODGING Magazine, 02.06.2026. https://lodgingmagazine.com/access-hospitality-research-highlights-impact-of-toggle-tax-on-hoteliers/

[2] Otelier. The 2026 Hotel Operations Index. Hospitality Net, 26.01.2026. https://www.hospitalitynet.org/report/4130590/the-2026-hotel-operations-index.html

[3] Oracle. What is a hotel property management system (PMS)? 2026. https://www.oracle.com/hospitality/what-is-hotel-pms/

[4] Не уведомили о проживании иностранца: штраф арендодателю (ҚР Үкіметінің 21.01.2012 № 148 қаулысымен бекітілген Ережелердің 9-т.). mybuh.kz, 17.08.2026. https://mybuh.kz/useful/ne-uvedomili-o-prozhivanii-inostrantsa-shtraf-arendodatelyu.html

[5] Square. What is a POS system? 24.07.2025. https://squareup.com/us/en/the-bottom-line/operating-your-business/what-pos-system

[6] Oracle. What is a POS system? https://www.oracle.com/food-beverage/what-is-pos/

[7] «Төлемдер және төлем жүйелері туралы» ҚР 26.07.2016 № 11-VI Заңы, 1-бап, 51) және 76) тармақшалар (25.08.2026 жағдай бойынша). https://zakon.uchet.kz/rus/docs/Z1600000011

[8] ҚР Салық кодексі, 18.07.2025 № 214-VIII, 19-бап, 1) және 3) тармақшалар (01.07.2026 жағдай бойынша). https://prg.kz/m/amp/document/37777973/4/190000

[9] ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитеті: онлайн-БКМ мен POS-терминалдарды біріктіру туралы ақпарат. prg.kz, 26.01.2026. https://prg.kz/m/amp/document/34198986/

[10] Toast Platform Guide. Toast POS hardware components. https://doc.toasttab.com/doc/platformguide/adminHardwareComponents.html

[11] iiko. Руководство пользователя iikoFront 7.0 (29, 36, 39, 46, 55-беттер). https://ru.iiko.help/resources/Storage/archive/PDF/RU_iikoFront_7.0.pdf

Пайдаланылған дереккөздер (2/7)

[12] Oracle. Simphony POS User Guide, Release 19.7 (F96892-05), 02.2025. https://docs.oracle.com/en/industries/food-beverage/simphony/19.7/sipou/toc.htm

[13] Shelter PMS automated Renion Park Hotel in Almaty. Shelter, 17.06.2021. https://en.shelter.ru/news/shelter-pms-avtomatiziroval-otel-renion-park-hotel-v-almaty/

[14] iiko. Руководство пользователя iikoChain 7.7 (24, 32, 42-беттер). https://ru.iiko.help/resources/Storage/archive/PDF/RU_iikoChain_7.7.pdf

[15] ҚР Қаржы министрінің 24.10.2025 № 626 бұйрығы «О некоторых вопросах, связанных с применением контрольно-кассовых машин» (бұйрықпен бекітілген Ережелердің 56 және 73-тармақтары). https://zakon.uchet.kz/rus/docs/V2500037238

[16] Egan B. Introduction to Food Production and Service (Penn State Open Textbook, CC BY 4.0), 3-тарау. https://psu.pb.unizin.org/hmd329/chapter/ch3/

[17] Basic Kitchen and Food Service Management (BCcampus Open Textbook, CC BY 4.0). Monthly Food Costs. https://opentextbc.ca/basickitchenandfoodservicemanagement/wp-json/pressbooks/v2/chapters/348

[18] Kimes S.E. (2004). Restaurant Revenue Management. Cornell Center for Hospitality Research, CHR Reports, 4(2). https://ecommons.cornell.edu/server/api/core/bitstreams/56f1b36d-beb8-42fb-aeea-9fdb59be6c29/content

[19] Штраф за невыданный чек в 2026 году (ҚР Салық кодексінің 110-бабы). mybuh.kz, 20.05.2026. https://mybuh.kz/news/shtraf-za-nevydannyy-chek-v-2026-godu/

[20] ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитеті: 2026 жылдан бастап кассалар мен чектерге қойылатын талаптар туралы. prg.kz, 19.12.2025. https://prg.kz/m/amp/document/39264103/

[21] Kaspi.kz. 4Q & FY 2024 Results. https://ir.kaspi.kz/media/4Q__FY_2024_Results.pdf

[22] Доля QR в безналичных платежах в Казахстане увеличилась с 3% до 11%. Kapital.kz, 11.07.2026 (finprom.kz деректері). https://kapital.kz/finance/150289/dolya-qr-v-beznalichnyh-platezhah-v-kazahstane-uvelichilas-s-3percent-do-11percent.html

Пайдаланылған дереккөздер (3/7)

[23] 800 новых ресторанов в Казахстане подключили новую опцию от Kaspi.kz. digitalbusiness.kz, 20.12.2025. https://digitalbusiness.kz/2025-12-20/800-novih-restoranov-v-kazahstane-podklyuchili-novuyu-optsiyu-ot-kaspi-kz/

[24] Kaspi Гид для партнёров. Kaspi Рестораны: подключение. https://guide.kaspi.kz/partner/ru/restaurants/connection/q3881

[25] Gartner. Enterprise Resource Planning (ERP) – Gartner Information Technology Glossary. https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/enterprise-resource-planning-erp

[26] Microsoft Learn. Describe enterprise resource planning (ERP). 28.05.2026. https://learn.microsoft.com/en-us/training/modules/describe-finance-operations-apps/2-describe-enterprise-resource-planning-erp

[27] Oracle. ERP modules: types, features & functions. https://www.oracle.com/erp/erp-modules/

[28] Oracle NetSuite. History of ERP. 2026. https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/erp/erp-history.shtml

[29] Lawton G. ERP vs. accounting software: What are the differences? TechTarget, 23.08.2023. https://www.techtarget.com/searcherp/tip/ERP-vs-accounting-software-What-are-the-differences

[30] Hollander J. Best Hotel Enterprise Resource Planning (ERP) Systems. Hotel Tech Report, 13.04.2024 (жаңартылған 29.10.2025). https://hoteltechreport.com/news/hotel-erp

[31] Выпуск версии 3.0.37.1 «1С:Бухгалтерии 8 для Казахстана» ред. 3.0 (СНТ, ЭШФ АЖ API). pro1c.kz, 15.12.2020. https://pro1c.kz/news/avtomatizatsiya/vypusk-versii-3-0-37-1-1s-bukhgalterii-8-dlya-kazakhstana-red-3-0/

[32] Выпуск дополнения для программного продукта «1С:ERP Управление предприятием 2 для Казахстана» 2.4. pro1c.kz, 30.09.2021. https://pro1c.kz/news/avtomatizatsiya/vypusk-dopolneniya-dlya-programmnogo-produkta-1s-erp-upravlenie-predpriyatiem-2-dlya-kazakhstana-2-4/

[33] Da Luz Souza V. USALI at 100: how a century-old standard keeps evolving with hospitality. Hospitality Net, 14.08.2026. https://www.hospitalitynet.org/opinion/4133957/usali-at-100-how-a-century-old-standard-keeps-evolving-with-hospitality

Пайдаланылған дереккөздер (4/7)

[34] HFTP, AHLA and GFC unveil 12th Revised Edition of the Uniform System of Accounts for the Lodging Industry. AHLA, 11.07.2024. https://www.ahla.com/news/hftp-ahla-and-gfc-unveil-groundbreaking-12th-revised-edition-uniform-system-accounts-lodging

[35] Eisen D. Improving the hotel bottom-line begins with knowing how to read a P&L. Hospitality Net, 03.12.2020. https://www.hospitalitynet.org/opinion/4101931.html

[36] С 1 июля 2018 года интеграция ИС ЭСФ с системами по ведению бухгалтерского учета будет осуществляться только с помощью API версии 2. pro1c.kz, 26.06.2018. https://pro1c.kz/news/zakonodatelstvo/s-1-iyulya-2018-goda-integratsiya-is-esf-s-sistemami-po-vedeniyu-bukhgalterskogo-ucheta-budet-osushch/

[37] Счета-фактуры по новому Налоговому кодексу РК: основные нововведения (493-бап). pro1c.kz, 06.08.2025. https://pro1c.kz/news/zakonodatelstvo/scheta-faktury-po-novomu-nalogovomu-kodeksu-rk-osnovnye-novovvedeniya/

[38] ҚР Қаржы министрінің м.а. 31.10.2025 № 657 бұйрығы «Об утверждении Перечня товаров, на которые распространяется обязанность по оформлению сопроводительных накладных на товары». https://zakon.uchet.kz/rus/docs/V2500037317

[39] Обновлен перечень товаров, на которые нужно оформлять СНТ. zakon.kz, 07.11.2025. https://www.zakon.kz/pravo/6496946-obnovlen-perechen-tovarov-na-kotorye-nuzhno-oformlyat-snt.html

[40] Apps Run The World. Top 10 ERP Software Vendors, Market Size and Forecast 2025–2030. 11.08.2026. https://www.appsruntheworld.com/top-10-erp-software-vendors

[41] Gartner. Magic Quadrant for Cloud ERP for Product-Centric Enterprises. 13.10.2025. https://www.gartner.com/doc/7058198

[42] ҚТЖ арнайы киім мен жеке қорғаныс құралдарын есепке алуды автоматтандырды. railways.kz, 21.06.2024. https://railways.kz/news/ktz-automates-accounting-workwear-and-personal-protective-equipm/

[43] SAP. Hesperia: SAP S/4HANA Cloud Public Edition (customer story). https://www.sap.com/documents/2024/07/10cd9c30-cc7e-0010-bca6-c68f7e60039b.html

Пайдаланылған дереккөздер (5/7)

[44] Oracle Customers. Whitbread (Premier Inn). https://www.oracle.com/customers/whitbread/

[45] Microsoft Customer Stories. Azerbaijan Airlines (AZAL), Dynamics 365. 17.09.2024. https://microsoft.com/en/customers/story/18749-azerbaijan-airlines-dynamics-365

[46] SAP Learning. Discovering SAP Activate: describing the methodology structure. https://learning.sap.com/courses/discovering-sap-activate-implementation-tools-and-methodology/describing-the-methodology-structure

[47] Panorama Consulting Group. The 2026 ERP Report (170 респондент, 01.2025–01.2026). https://4439340.fs1.hubspotusercontent-na1.net/hubfs/4439340/Reports/ERP%20Report/2026-erp-report-panorama-consulting-group.pdf

[48] Azevedo P.S., Romão M., Rebelo E. (2014). Success factors for using ERP systems to improve competitiveness in the hospitality industry. Tourism & Management Studies, 10 (Special Issue), 165–168. https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4788826.pdf

[49] «Слив продаж»: 57% казахстанского бизнеса не использует CRM (BISAM Central Asia, gro.now зерттеуі). Profit.kz, 15.06.2026. https://profit.kz/news/73974/Sliv-prodazh-57-kazahstanskogo-biznesa-ne-ispolzuet-CRM/

[50] Elshaer I.A., Kooli C., Azazz A.M.S., Alshaiti H. (2026). From Business Intelligence to Innovative Performance: The Moderating Role of Absorptive Capacity in the Hotel Industry. Administrative Sciences, 16(6), 297. https://doi.org/10.3390/admsci16060297

[51] Oracle Hospitality Integration Platform (OHIP): REST API спецификациялары GitHub-та ашық. Hospitality Net, 30.03.2021. https://www.hospitalitynet.org/news/4103698.html

[52] OpenTravel Alliance. Frequently Asked Questions. https://opentravel.org/frequently-asked-questions/

[53] NYU SPS Tisch Center, Stayntouch, IDeaS. NYU report finds shift toward specialized tech systems over all-in-one platforms. Hotel Business, 05.11.2025. https://hotelbusiness.com/nyu-report-finds-shift-toward-specialized-tech-systems-over-all-in-one-platforms/

Пайдаланылған дереккөздер (6/7)

[54] ҚР Премьер-Министрінің ресми ақпараттық ресурсы. Investments, infrastructure and new directions: Kazakhstan develops tourism… 10.06.2026. https://primeminister.kz/en/news/reviews/investments-infrastructure-and-new-directions-kazakhstan-develops-tourism-in-line-with-the-presidents-instructions-31499

[55] Более 800 млрд тенге вложили казахстанские компании в цифровые технологии за год. inbusiness.kz, 29.07.2026 (energyprom.kz деректері бойынша). https://inbusiness.kz/ru/last/bolee-800-mlrd-tenge-vlozhili-kazahstanskie-kompanii-v-cifrovye-tehnologii-za-god

[56] Data breach at Oracle’s MICROS point-of-sale division. KrebsOnSecurity, 08.08.2016. https://krebsonsecurity.com/2016/08/data-breach-at-oracles-micros-point-of-sale-division/

[57] ICO fines Marriott International £18.4 million for security breach. Hunton Privacy Blog, 30.10.2020. https://www.huntonprivacyblog.com/2020/10/30/ico-fines-marriott-international-18-4-million-for-security-breach/

[58] Marriott International. Update on Starwood reservations database security incident (Exhibit 99). SEC, 04.01.2019. https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1048286/000162828019000090/mar201901ex99.htm

[59] «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» ҚР 21.05.2013 № 94-V Заңы, 12-бап (ағымдағы редакция). https://prg.kz/m/amp/document/31396226/2/120000

[60] За какие нарушения и насколько увеличат штрафы в Казахстане с 13 марта 2025 года. zakon.kz, 20.01.2025. https://www.zakon.kz/pravo/6463938-za-kakie-narusheniya-i-naskolko-uvelichat-shtrafy-v-kazakhstane-s-13-marta-2025-goda.html

[61] PCI Security Standards Council. Just published: PCI DSS v4.0.1. 11.06.2024. https://blog.pcisecuritystandards.org/just-published-pci-dss-v4-0-1

[62] Research: 82% of restaurants report faster service and 63% see higher check sizes with handheld POS devices (Starfleet Research, Square сериктестігімен). Restaurant Technology News, 15.09.2025. https://restauranttechnologynews.com/2025/09/research-82-of-restaurants-report-faster-service-and-63-see-higher-check-sizes-with-handheld-pos-devices/

[63] Mews. Marketplace: 1,000+ integrations. https://www.mews.com/en/marketplace

Пайдаланылған дереккөздер (7/7)

[64] New AI capabilities in Oracle OPERA Cloud supercharge hotel operations. Oracle, 16.06.2026. https://www.oracle.com/news/announcement/new-ai-capabilities-in-oracle-opera-cloud-supercharge-hotel-operations-2026-06-16/

[65] Kaspi.kz подключился к единому QR в рамках целевой модели. Kapital.kz, 13.11.2025. https://kapital.kz/finance/142344/kaspikz-podklyuchilsya-k-edinomu-qr-v-ramkah-celevoj-modeli.html

[66] Sirirak S., Islam N., Khang D.B. (2011). Does ICT adoption enhance hotel performance? Journal of Hospitality and Tourism Technology, 2(1), 34–49. https://doi.org/10.1108/17579881111112403